

מחוון – שפת המפה: מקרא, סמלים, צבעים וכיווני רוח

1 השלימו בעזרת המחסן.

- א. ציור קטן שמייצג דבר במפה נקרא **סמל**.
- ב. הטבלה שמסבירה את הסמלים נקראת **מקרא**.
- ג. ברוב המפות ה**צפון** נמצא בראש המפה.
- ד. במפה פיזית, ים ואגם צבועים ב**כחול**.
- ה. הרים גבוהים צבועים במפה פיזית ב**חום כהה**.

2 מיינו לפי סוג הסמל שמתאים לכל דבר במפה: נקודה, קו או שטח.

שטח	קו	נקודה
יער, אגם, שדה חיטה	כביש, נהר, מסילת רכבת	מעיין, כפר קטן

3 התאימו לכל צבע במפה פיזית את מה שהוא מסמן.

טור א	טור ב
1. כחול	4 הרים גבוהים
2. ירוק	2 אזור נמוך
3. צהוב	3 אזור גבוה יותר
4. חום כהה	1 ים, אגם ונהר

4 נכון או לא נכון? תקנו את הלא נכונים.

משפט	נכון	לא נכון	תיקון
א. השמש זורחת במערב.	☐	☒	השמש זורחת במזרח
ב. הכיוון שבין דרום למזרח נקרא דרום-מזרח.	☒	☐	
ג. צבע ירוק במפה פיזית מראה תמיד שיש שם יער.	☐	☒	ירוק מסמן אזור נמוך, לא בהכרח צמחייה
ד. בלי מקרא קשה לדעת מה פירוש הסמלים.	☒	☐	

5 לפניכם מקרא של מפת טיול דמיונית. השלימו את הטבלה.

הסמל	פירושו	סוג הסמל
משולש שחור	פסגת הר	נקודה
קו כחול מקווקו	נחל אכזב	קו
שטח ירוק כהה	יער	שטח
נקודה אדומה	חניון	נקודה

6 בחרו את התשובה הנכונה.

- א. אתם עומדים כשפניכם לצפון. איזה כיוון נמצא מימינכם?
 ○ מערב ○ דרום ● מזרח
- ב. הים התיכון נמצא ביחס לישראל במערב. מה נמצא בכיוון ההפוך?
 ● ירדן ○ לבנון ○ מצרים
- ג. מה תפקידו של חץ הצפון במפה?
 ● להראות את הכיוונים ○ להסביר את הסמלים ○ למדוד מרחק

7 בעיר דמיונית, בית הספר נמצא במרכז. ליד כל מקום כתבו באיזה כיוון הוא נמצא ביחס לבית הספר (הצפון בראש המפה).

- א. הפארק נמצא בדיוק מעל בית הספר במפה. ← **צפון**
- ב. התחנה נמצאת משמאל לבית הספר במפה. ← **מערב**
- ג. הבריכה נמצאת מתחת לבית הספר ומימינו במפה. ← **דרום-מזרח**
- ד. הספרייה נמצאת מעל בית הספר ומשמאלו במפה. ← **צפון-מערב**

8 הסבירו מדוע ממציאים סמלים למפה, במקום לצייר בה כל בית וכל עץ כמו שהוא.

תשובה אפשרית: כי המפה מוקטנת ואין בה מקום לצייר כל דבר. סמלים קטנים ופשוטים חוסכים מקום, והמפה נשארת ברורה וקלה לקריאה.

9 שרטטו שושנת רוחות ובה שמונה כיוונים: ארבעה ראשיים וארבעה משניים. כתבו את שם כל כיוון.

תשובה אפשרית: שושנת רוחות: צפון למעלה, דרום למטה, מזרח מימין, מערב משמאל, וביניהם צפון-מזרח, דרום-מזרח, דרום-מערב, צפון-מערב.

11 לפי הטקסט «המפה של סבא», השלימו.

- א. במקרא, קו אדום מסמן **כביש**.
- ב. בצד המערבי של המפה יש **ים**.
- ג. ליד החוף הצבע במפה הוא **ירוק**, ובהרים הוא חום כהה.

12 לפי הטקסט, מה אפשר ללמוד מן הצבעים על פני השטח של הגליל, מן החוף מזרחה? הסבירו.

תשובה אפשרית: שהשטח עולה ככל שמתקדמים מזרחה: ליד החוף הוא נמוך (ירוק), אחר כך גבוה יותר (צהוב), ובמזרח יש הרים גבוהים (חום כהה).

13 אתגר: תמר טוענת: «במפה פיזית של ישראל, הנגב צבוע בחום ובצהוב, ולכן ברור שיש בו הרים גבוהים בכל מקום». מה הטעות שלה, ומה הצבעים אומרים באמת?

תשובה אפשרית: הצבעים במפה פיזית מראים גובה, לא צמחייה ולא «מדבר». צהוב וחום כהיר מסמנים אזורים בגובה בינוני, וחום כהה – הרים גבוהים. לכן לא כל הנגב הוא הרים גבוהים; כדי לדעת את הגובה יש לבדוק במקרא את ערך הגובה של כל צבע.